

Мзх, номер: 463 / 16.03.2021

Виена, 16.03.2021 г.

ДО
Г-Н КРАСИМИР ВЪЛЧЕВ
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДО
Г-ЖА НАТАЛИЯ МИХАЛЕВСКА
ДИРЕКТОР
ДИРЕКЦИЯ „ОБРАЗОВАНИЕ НА БЪЛГАРИТЕ
ЗАД ГРАНИЦА И УЧИЛИЩНА МРЕЖА“ - МОН

ОТНОСНО: предложения на АБУЧ по проектодокумента на НП
„Роден език и култура зад граница“ от 15.02.2021.

Уважаеми министър Вълчев,

Уважаема г-жо Михалевска,

Предлагаме на Вашето внимание от името на АБУЧ следните предложения и допълнения за промени в Проектодокумента на НП РЕКГ от 15.02.2021г.:

Предложения от Асоциацията на българските училища в чужбина за промени в Проектопрограмата Роден език и култура в чужбина – 2021 г., подложена на обсъждане със срок до 17 март 2021 г.

ПО МОДУЛ 1

По т.4.2. имаме възражение относно формулировката:

„**Организираното обучение** по български език и литература, история и цивилизации и география и икономика в частта им, отнасяща се до историята и географията на България, от бенефициентите по ... т. 4.2.2. и т. 4.2.3 **е българско неделно училище в чужбина (БНУ).**“

В ПМС 90 чл.1 (2) е формулирано

„**Обучението по ал. 1 се организира в български неделни училища в чужбина за децата от предучилищна възраст и за учениците от I до XII клас.**“

РЕКГ не ограничава финансирането на нови училища, които не са изпълнили условието по ПМС, да "са осъществявали образователно-културна дейност най-малко една година преди подаване на предложението си за вписване в списъка на

МОН". Или може би това залегнало изискване по ПМС означава, че всяко ново училище може да осъществи това условие за едногодишното си функциониране преди вписването си към МОН, като бъде финансирано по РЕК?

По т.4.5 АБУЧ настоява да се замени текстът „*Може да не бъде финансиран*“... с „*Няма да бъде финансиран*...“ в ПРОЕКТА на НП РЕК в Модул 1.

Според АБУЧ формулировка, съдържаща думата "може" в нормативен документ не дава представа за точното законово правило, което трябва да се спазва и създава предпоставки за излизането извън вече установено такова.

Условността, съдържаща се в израза „*може да се финансират*...“, само определя основното залегнало правило в НП РЕК, че главно **ЩЕ СЕ** финансират проекти извън изискванията по ПМС да „**НЯМА** обучение, организирано в друго българско училище, финансово подпомагано от МОН и създава отново предпоставки за намиране на начини за финансиране и лицензиране на отделени се учители с група ученици, което само по себе си мотивира, поощрява и стимулира роенето. Тези противоречия не способстват за естественото разширяване на училищната мрежа зад граница, а напротив - водят до привидното ѝ разрастване, което води и до опорочаване на идеята за създаване на български училища там, където е необходимо.

Допуска се възможност отцепили се учители, заедно с ученици от дадено училище да се регистрират в друг град или щат, за да не бъдат регистрирани като ново училище в пренаселено място, в което МОН забранява разрастване или да избегнат факта, че на практика са в близост до друго съществуващо училище. Ако това се позволи, означава узаконено от министерството изкуствено разцепление по субективни причини.

Извън тези противоречиви положения в останалата си част Модул 1 по РЕКГ и ПМС 90 съвпадат почти напълно - съвпада целта им, съвпадат бенефициентите (с изключение на организациите, регистрирани в България - чл.4 т.4.2.5); съвпадат дейностите, вкл. и броят на учебните часове е еднакъв и в двата документа.

От тук произтича въпросът до кои БУЧ се отнася Модул 1 на РЕКГ и защо е нужен? Не е ли юридически и финансово оправдано Националната програма РЕКГ да остане с останалите си 3 модула, като се изключи Модул 1 или да остане само за старите общности, където няма друг начин да се подпомагат (около 100 организации)?

Оправдано ли е едва проходящи организации/училища да имат правото да издават официални удостоверения за завършето обучение по български език и литература, история и география от 1 до 12 клас!? А и самата НП РЕКГ финансира основно извънкласните прояви на тези организации!?

Предлагаме БНУЧ да се откриват направо по ПМС при спазване на условията в ПМС 90.

По т. 3 Очаквани резултати в т.3.1.1. „Усвояване на книжовния български език... и в т.3.1.4. Придобиване от децата и учениците на знания, умения и компетентности...,които да им позволяват бързо адаптиране в образователната

система при завръщане в България“ се очакват резултати, които не разграничават кое обучение по БЕЛ като майчин/роден или като чужд език трябва да следват организациите/училищата по НП РЕКГ.

ПО МОДУЛ 2

По т. 5.3. Дейности няма вписано обучение за повишаване на квалификацията за преподаване на история и география на България.

Един основен проблем на БНУЧ е осигуряването на педагогически кадри с правоспособност за преподаване по история и география в 5 – 11 клас. Затова смятаме осигуряването на квалификационни курсове на учителите по тези предмети за крайно наложително и важно.

ПО МОДУЛ 3

В т.6.1. Обхват и т.6.2 Бенефициенти - предвидени са проекти (17) само с организации/училища от Балканските страни.

В момента светът е скован от пандемията и не може да се прогнозира във времето кога **Модул 3** може изобщо да се реализира. Затова АБУЧ е на мнение, че в проектодокумента в **Модул 3 Партньорства в т. 6.1. и т.6.2** трябва да се заложи принципно партньорство с всички Български неделни училища зад граница и да се предложат отделни етапи за реализацията им – напр. **I етап** – партньорство с организации/училища от Балканските страни, **II етап** – страни от Западна Европа и т.н.

ПО МОДУЛ 4

Основните възражения на колегите от БНУЧ е по **Модул 4** за провеждането на оценяващи тестове за определяне на нивото на овладяване на българския език.

В началото искаме ясно да подчертаем, че **единодушно подкрепяме решението**, залегнало в Модул 4, да се тестват познанията на учениците в българските неделните училища, но:

1. Никъде в т.7.2. Бенефициенти, както и в т.7.3.2, т.7.3.4 и 7.3.5. не са включени като ответна страна Български неделни училища зад граница.

Всички пера по тестването се отнасят само до тестващата институция.

Защо не са предвидени средства и за организираните и провеждащите теста така, както е по ПМС за тестовете за сертифициране? Усилията са преди всичко на БНУ, а те са оставени само като подизпълнители без право на подкрепа.

2. Срокът за провеждането на тези тестове, съгласно проекта на РЕКГ, е от 01.07.2021 до 30.06.2022. Кое налага това спешно провеждане на тестване по време на пандемия, когато по цял свят се спират матуритетни изпити за 2020/2021 г., отпадат изпити и писмени класни работи - т.е. облекчава се програмата на учениците в екстремната учебна година, защото е видно, че онлайн обучението се провежда с частичен успех? В един етап на обсъждане на този проект и изтъкване на аргументите ни пред министър Красимир Вълчев, ние получихме уверение, че в момента тестове

няма да се повеждат. След две онлайн дискусии с експертите от дирекция ОБГУМ и множество аргументи и възражения виждаме, че това ни се налага в необмислени срокове, без предварителни примерни тестове, без предварителна подготовка/ обучение на учителите за провеждането на теста и без ясна представа за децата, какви точно техни знания ще се тестват. Провеждането на тестове при такава стресираща неизвестност е недопустима в образователните системи на западните страни.

А в Българските училища в чужбина, в които децата идват доброволно и в свободното си време, за което трябва да имат и силна мотивация, през май месец им сервираме за първи път непознат тест!? За какво ще послужат и какво биха показали резултати от тест след ненормално провеждане на учебните занимания в последните 2 години?

3. В условията на пандемия се доказва и на национално, и на интернационално ниво, че дистанционното обучение е необходимо само в краен случай - т.е. в извънредна ситуация. Възниква логичният въпрос какво точно ще се оценява чрез тези тестове в настоящия момент? Постиженията на учениците в нашите училища в екстремна ситуация?

4. Отново в изготвянето на тези тестове не са поканени да участват учители от неделните училища – практиката доказва, че без тяхното участие не се постига най-добрият резултат. (Например, учебните помагала по български език за обучението по български език като втори език по ОЕЕР!). Аргументът, че има наши учители, изготвящи помагалата за обучение в чужбина, не покрива изискването ни и в тези проверовъчни тестове също да се включат наши преподаватели.

5. Защо нямаме предоставени **предварителни тренировъчни тестове**, с цел запознаване на учениците поне в начален курс с естеството на електронния тест? Кому е нужен резултат от тест, проведен и в домашна среда, където е напълно допустимо да се получава помощ? И освен това възможността да се подберат от учителите деца за участие предполага, че ще бъдат избрани най-добрите. По тяхното ниво ли ще се прави тестът? Не е ли разумно да има обективна оценка за общо ниво, вместо поизборна?

6. Провеждането на тестовете в училищна среда ни изправя пред друг основен проблем, а именно - **осигуряването на всеки ученик с РС**. За голяма част от БНУ това все още е голям проблем.

7. Едва на срещата с експертите от Дирекция ОБГУМ на 09.03.2021 бе уточнено, че тестовете, които **ще се проведат през май 2021 г. , ще бъдат по Модул 2** – т.е. по програмите за преподаване на български език като чужд/втори език по ОЕЕР, които програми съществено се различават от програмите за обучение по Модул 1. На практика се оказва, че голяма част от учителите в БНУ обучават по Модул 1.

8. Времетраенето и обемът на тестовете **задължително трябва да бъде съобразен с** възрастта на тестваните ученици, напр. за учениците от 1-2 клас се предвижда онлайн учебен час от максимум 20-25 мин, а тестът - 15 въпроса за 30 мин!? В повечето държави, тестовете за първи и втори клас са без определено време.

Не трябва да се забравя, че учениците в БУЧ мислят на езика на държавата, в която се намират, и повечето от тях си превеждат текстовете от български език на този език.

ОБОБЩЕНИЕ:

Със съжаление трябва да констатираме, че в последно време обществените обсъжданията са само проформа, тъй като направените предложения от страна на неправителствените организации обикновено не се приемат и се налагат решения, взето предварително от държавната институция.

В писмото от г-жа Н. Михалевска, директор дирекция ОБГУМ от 15.03.2021 за тестовете е посочено, че: *”целта е установяване на реално придобити от учениците знания и компетентности, използвани в процеса на обучение на учебните програми и учебните помагала по БЕЛ, адаптирани за обучението в чужбина.....Учителите и учениците да преценят по нов начин своите постижения и да ги съпоставят с тези на други неделни училища”*

На срещата на 09.03. и на 12.03.2021 експертите от дирекция ОБГУМ в МОН ни уверяваха, че тестовете на 08.05.2021 ще бъдат само пробация за самите тестове, нужна за преценка от тяхна страна и че няма по никакъв начин да оценяват нивото на преподаване и усвояване от учениците.

Уверяваха ни, че резултатите няма да служат за рейтинг, а в писмото от 15.03.2021 се дефинира, че целта на тестовете е точно затова. Повече от ясно е, че рейтингът ще се получи от самосебе си!

По тази причина настояваме в проектодокумента да се определи точно и да се дефинира, че става въпрос за пробация на тестове, а не на училищата и учениците.

Настояваме също това да не се правят тестове през май 2021 г. в условия на 2-годишна ПАНДЕМИЯ.

Предлагаме евентуална нова дата за провеждането им през ноември 2021 година.

ДОПЪЛНИТЕЛЕН ВЪПРОС:

Защо в Програмата за РЕК се предвиждат 17 000 лева за реклама? В същото време на училищата ни не се признават средства за реклама – а това също е начин да се привличат повече деца? Редно ли е да има различни преценки за една и съща дейност?

ПРЕДЛОЖЕНИЯ:

1. Създадените от ДЕО тестове първо да се предложат на учителите за координиране със срок края на май 2021 г. ;

2. Да се даде време за тренировъчни упражнения на учениците в БНУ за усвояване на този изпитен метод. В чужбина всяко провеждане на тест може да се реализира само след обучение (предварително запознаване с формата на теста). И всеки тест трябва да се оповести най-малко 2 седмици (3 месеца) преди датата на извършване.

3. Резултатите, които ние ще установим в клас, където ще можем да наблюдаваме персонално как се справят децата и кое ги затруднява, ще се обобщят от учителите и ще се доведат до знанието на МОН и ДЕО за информация и допълнителна обработка. Ако това се осъществи – ние можем да разделим всеки клас на 3 нива на владеене на езика: добро, средно и слабо и да представим по-отделно резултатите на всяка една група. Така трябва и да бъдат оформени бъдещите оценки. Защото всеки наш клас обединява именно такива 3 нива и не е възможно да има справедлив общ знаменател. По места ще можем да разделим децата и на групи по друг признак: ученици с два домашни езика и ученици с домашен език български.

Оставаме с убеждението, че се форсира нещо, което е интерес по една или друга причина на администрацията, но в никакъв случай не и на училищата в чужбина, които се стремят да привличат деца с различно ниво на владеене на българския език. Важно е да изградим в тях чувството за национална принадлежност, а не за търсим филологическо съвършенство.

4. Да се въведат изпити, когато тези два процеса са завършени и най-вече да не се забравя, че в нашите училища целта е да се привличат децата да идват по желание и да съхраняваме езика. Целта е да се привличат все повече деца, а не да се стресират, което води и до отказване от това за тях незадължително образование.

Изложените предложения са обобщение на предложенията на колеги, членове на АБУЧ.

С уважение,

от името на АБУЧ

д-р Ирина Ботева-Владикова

